

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

മാർഗേ ശ്രീരാമേണായോധ്യാപുരീതോ
വനവാസായാനുജ്ഞാപ്രാർഥനം ശൃംഗവേരപുരേ ഗംഗാതടേ
സമുപസ്ഥായ തത്ര രാത്രൗ തസ്യ നിവാസോ നിഷാദരാജേന
ഗുഹേന തസ്യ സത്കാരശ്ച

വിശാലാൻ കോസലാൻ രമ്യാൻ
യാത്യാ ലക്ഷ്മണപൂർവജഃ |
അയോധ്യാമുൻമുഖോ ധീമാൻ
പ്രാഞ്ജലിർവാക്യമബ്രവീത് || 2.50.1 ||

ആപൃച്ഛേ ത്വാം പുരിശ്രേഷ്ഠോ
കാകുത്സ്ഥപരിപാലിതേ |
ദൈവതാനി ച യാനി ത്വാം
പാലയന്ത്യാവസന്തി ച || 2.50.2 ||

നിവൃത്തവനവാസസ്ത്വാ -
മന്യുണോ ജഗതീപതേഃ |
പുനർദ്രക്ഷ്യാമി മാത്രാ ച
പിത്രാ ച സഹ സംഗതഃ || 2.50.3 ||

തതോ രൂപിരതാമ്രാക്ഷോ
 ഭുജമുദ്യമ്യ ദക്ഷിണം |
 അശ്രുപൂർണ്ണമുഖോ ദീനോ -
 ബ്രവീജ്ജാനപദം ജനം || 2.50.4 ||

അനുക്രാശോ ദയാ ചൈവ
 യഥാർഹം മയി വഃ കൃതഃ |
 ചിരം ദുഃഖസ്യ പാപീയോ
 ഗമ്യതാമർഥസിദ്ധയേ || 2.50.5 ||

തേഭിവാദ്യ മഹാത്മാനം
 കൃത്വാ ചാപി പ്രദക്ഷിണം |
 വിലപന്തോ നരാ ഘോരം
 വൃതിഷ്ഠംശു ക്വചിത് ക്വചിത് || 2.50.6 ||

തഥാ വിലപതാം തേഷാ -
 മത്യുപ്താനാം ച രൗഘവഃ |
 അചക്ഷുർവിഷയം പ്രായാദ്
 യഥാർകഃ ക്ഷണദാമുഖേ || 2.50.7 ||

തതോ ധാൻയധനോപേതാൻ
 ദാനശീലജനാൻ ശിവാൻ |
 അകുതശ്ചിദ്ഭയാൻ രമ്യം -
 ശൈത്യയുപസമാവൃതാൻ || 2.50.8 ||

ഉദ്യാനാമ്രവണോപേതാൻ
 സമ്പന്നസലിലാശയാൻ |
 തുഷ്ടപുഷ്ടജനാകീർണാൻ
 ഗോകുലാകുലസേവിതാൻ || 2.50.9 ||

രക്ഷണീയാൻ നരേന്ദ്രാണാം
 ബ്രഹ്മഘോഷാഭിനാദിതാൻ |
 രഥേന പുരുഷവ്യാഘ്രഃ
 കോസലാനത്യവർത്ത || 2.50.10 ||

മധ്യേന മുദിതം സ്മിതം
 രഥോദ്യാനസമാകുലം |
 രാജ്യം ഭോജ്യം നരേന്ദ്രാണാം
 യയൗ ധൃതിമതാം വരഃ || 2.50.11 ||

തത്ര ത്രിപഥഗാം ദിവ്യാം
 ശീതതോയാമശൈവലാം |
 ദദർശ രാഘവോ ഗംഗാം
 രഥാമൃഷിനിഷേവിതാം || 2.50.12 ||

ആശ്രമൈരവിദൂരസ്ഥഃ
 ശ്രീമദ്ഭിഃ സമലങ്കൃതാം |
 കാല്വേപ്സരോഭിർഹൃഷ്ടാഭിഃ
 സേവിതാംഭോഹ്രദാം ശിവാം || 2.50.13 ||

ദേവദാനവഗന്ധർവൈഃ
 കിന്നരൈരൂപശോഭിതാം |
 നാഗഗന്ധർവപത്നീഭിഃ
 സേവിതാം സതതം ശിവാം || 2.50.14 ||

ദേവാക്രീഡശതാകീർണാം
 ദേവോദ്യാനയുതാം നദീം |
 ദേവാർഥമാകാശഗതാം
 വിഖ്യാതാം ദേവപദ്മിനീം || 2.50.15 ||

ജലാഘാതാട്ടഹാസോഗ്രാം
 ഫേനനിർമലഹാസിനീം |
 ക്വചിദ് വേണീകൃതജലാം
 ക്വചിദാവർതശോഭിതാം || 2.50.16 ||

ക്വചിത് സ്തിമിതഗംഭീരാം
 ക്വചിദ് വേഗസമാകുലാം |
 ക്വചിദ് ഗംഭീരനിർഘോഷാം
 ക്വചിദ് ദൈരവനിഃസ്വനാം || 2.50.17 ||

ദേവസംഘാപ്തജലാം
 നിർമലോത്പലസങ്കുലാം |
 ക്വചിദഭോഗപൂലിനാം
 ക്വചിന്നിർമലവാലുകാം || 2.50.18 ||

ഹംസസാരസസംഘൃഷ്ടാം
 ചക്രവാകോപശോഭിതാം |
 സദാമന്തൈശ്ച വിഹഗൈ -
 രഭിപന്നാമനിന്ദിതാം || 2.50.19 ||

ക്വചിത് തീരരുഹൈർവൃക്ഷൈ -
 ര്മാലാഭിരിവ ശോഭിതാം |
 ക്വചിത് ഫുൽലോത്പലച്ഛന്നാം
 ക്വചിത് പദ്മവനാകുലാം || 2.50.20 ||

ക്വചിത് കുമുദവണ്ഡൈശ്ച
 കുഡ്മലൈരുപശോഭിതാം |
 നാനാപുഷ്പരജോധ്വസ്താം
 സമദാമിവ ച ക്വചിത് || 2.50.21 ||

വ്യപേതമലസംഘാതാം

മണിനിർമലദർശനാം |

ദിശാഗജൈർവനഗജൈ -

ർമഞ്ഞെശ്വ വരവാരണൈഃ || 2.50.22 ||

ദേവരാജോപവാഹൈശ്വ

സന്നാദിതവനാന്തരാം |

പ്രമദാമിവ യതേന

ഭൂഷിതാം ഭൂഷണോത്തമൈഃ || 2.50.23 ||

ഫലപുഷ്പൈഃ കിസലയൈ -

ർവൃതാം ഗുൽമൈർദ്വിജൈസ്തമാ |

വിഷ്ണുപാദചൂതാം ദിവ്യാ -

മപാപാം പാപനാശിനീം || 2.50.24 ||

ശിംശുമാരൈശ്വ നക്രൈശ്വ

ഭൂജംഗൈശ്വ സമൻവിതാം |

ശങ്കരസ്യ ജടാജൂടാദ്

ഭൂഷ്ടാം സാഗരതേജസാ || 2.50.25 ||

സമുദ്രമഹിഷീം ഗംഗാം

സാരസക്രൗഞ്ചനാദിതാം |

ആസസാദ മഹാബാഹുഃ

ശൃംഗവേരപുരം പ്രതി || 2.50.26 ||

താമൂർമികലിലാവർതാ -

മൻവവേക്ഷ്യ മഹാരഥഃ |

സുമന്ത്രമബ്രവീത് സുത -

മിഹൈവാദ്യ വസാമഹേ || 2.50.27 ||

അവിദൂരാദയം നദ്യ

ബഹുപുഷ്പപ്രവാലവാൻ |

സുമഹാനിംഗുദീവൃക്ഷോ

വസാമോദ്യൈത്രവ സാരഥേ || 2.50.28 ||

പ്രേക്ഷാമി സരിതാം ശ്രേഷ്ഠാം

സമ്മാൻയസലിലാം ശിവാം |

ദേവമാനവഗന്ധർവ -

മൃഗപന്നഗപക്ഷിണാം || 2.50.29 ||

ലക്ഷ്മണശ്ച സുമന്ത്രശ്ച

ബാഘമിത്യേവ രാഘവം |

ഉക്ത്വാ തമിംഗുദീവൃക്ഷം

തദോപയയതുർഹയൈഃ || 2.50.30 ||

രാമോദ്ഭിതായ തം രമ്യം

വൃക്ഷമിക്ഷ്വാകുനന്ദനഃ |

രമാദവതരത് തസ്മാത്

സഭാർയഃ സഹലക്ഷ്മണഃ || 2.50.31 ||

സുമന്ത്രോപ്യവതീർയാഥ

മോചയിത്വാ ഹയോത്തമാൻ |

വൃക്ഷമൂലഗതം രാമ -

മുപതസ്ഥേ കൃതാഞ്ജലിഃ || 2.50.32 ||

തത്ര രാജാ ഗുഹോ നാമ

രാമസ്യാത്മസമഃ സഖാ |

നിഷാദജാത്യോ ബലവാൻ

സ്ഥപതിശ്ചേതി വിശ്രുതഃ || 2.50.33 ||

സ ശ്രുത്വാ പുരുഷവ്യാഘ്രം
 രാമം വിഷയമാഗതം |
 വൃദ്ധൈഃ പരിവൃതോഽമാത്യൈ -
 രജ്ഞാതിഭിശ്ചാപ്സുപാഗതഃ || 2.50.34 ||

തതോ നിഷാദാധിപതിം
 ദൃഷ്ട്വാ ദുരാദുപസ്ഥിതം |
 സഹ സൗമിത്രിണാ രാമഃ
 സമാഗച്ഛദ് ഗുഹേന സഃ || 2.50.35 ||

തമാർതഃ സമ്പരിഷ്വജ്യ
 ഗുഹോ രാഘവമബ്രവീത് |
 യഥായോധ്യാ തഥേദം തേ
 രാമ കിം കരവാണി തേ || 2.50.36 ||

ഈദൃശം ഹി മഹാബാഹോ
 കഃ പ്രാപ്സ്യത്യതിമിം പ്രിയം |
 തതോ ഗുണവദന്നാദ്യ -
 മൂപാദായ പൃഥഗ്വിധം || 2.50.37 ||

അർഘ്യം ചോപാനയച്ഛീഘ്രം
 വാക്യം ചേദമുവാച ഹ |
 സ്വാഗതം തേ മഹാബാഹോ
 തവേയമഖിലാ മഹീ || 2.50.38 ||

വയം പ്രേഷ്യാ ഭവാൻ ഭർതാ
 സാധു രാജ്യം പ്രശാധി നഃ |
 ഭക്ഷ്യം ഭോജ്യം ച പേയം ച
 ലേഹ്യം ചൈതദുപസ്ഥിതം |

ശയനാനി ച മുഖ്യാനി
വാജിനാം ഖാദനം ച തേ || 2.50.39 ||

ഗുഹമേവം ബ്രൂവാണം തു
രാഘവഃ പ്രത്യുവാച ഹ |
അർചിതാശ്ചൈവ ഹൃഷ്ടാശ്ച
ഭവതാ സർവദാ വയം || 2.50.40 ||

പദ്ഭ്യാമഭിഗമാച്ചൈവ
സ്നേഹസന്ദർശനേന ച |
ഭുജാഭ്യാം സാധുവൃത്താഭ്യാം
പീഡയൻ വാക്യമബ്രവീത് || 2.50.41 ||

ദിഷ്ട്യാ ത്വാം ഗുഹ പശ്യാമി
ഹൃരോഗം സഹ ബാന്ധവൈഃ |
അപി തേ കുശലം രാഷ്ട്രേ
മിത്രേഷു ച വനേഷു ച || 2.50.42 ||

യത് ത്വിദം ഭവതാ കിഞ്ചിത്
പ്രീത്യാ സമുപകൽപിതം |
സർവം തദനുജാനാമി
നഹി വർതേ പ്രതിഗ്രഹേ || 2.50.43 ||

കുശചീരാജിനധരം
ഫലമൂലാശനം ച മാം |
വിദ്ധി പ്രണിഹിതം ധർമ്മേ
താപസം വനഗോചരം || 2.50.44 ||

അശ്വാനാം ഖാദനേനാഹ -
മർഥീ നാൻയേന കേനചിത് |

ഏതാവതാത്ര ഭവതാ

ഭവിഷ്യാമി സുപൂജിതഃ || 2.50.45 ||

ഏതേ ഹി ദധിതാ രാജന്തഃ

പിതൂർദശരഥസ്യ മേ |

ഏതൈഃ സുവിഹിതൈരശ്വൈ -

ർഭവിഷ്യാമ്യഹമർചിതഃ || 2.50.46 ||

അശ്വാനാം പ്രതിപാനം ച

ഖാദനം ചൈവ സോഽന്വശാത് |

ഗുഹസ്തത്രൈവ പുരുഷാം -

സ്ത്വരിതം ദീയതാമിതി || 2.50.47 ||

തതശ്ചീരോത്തരാസംഗഃ

സന്ധ്യാമൻവാസ്യ പശ്ചിമാം |

ജലമേവാദദേ ഭോജ്യം

ലക്ഷ്മണേനാഹൃതം സ്വയം || 2.50.48 ||

തസ്യ ഭൂമൗ ശയാനസ്യ

പാദൗ പ്രക്ഷാൽയ ലക്ഷ്മണഃ |

സഭാർയസ്യ തതോഽഭ്യേത്യ

തസ്ഥൗ വൃക്ഷമുപാശ്രിതഃ || 2.50.49 ||

ഗുഹോഽപി സഹ സുതേന സൗമിത്രിമനുഭാഷയൻ |

അൻവജാഗ്രത് തതോ രാമമപ്രമത്തോ ധനുർധരഃ || 2.50.50 ||

തഥാ ശയാനസ്യ തതോ യശസ്വിനോ

മനസ്വിനോ ദാശരഥേർമഹാത്മനഃ |

അദ്യഷ്ടദുഃഖസ്യ സുഖോചിതസ്യ സാ

തദാ വ്യതീതാ സുചിരേണ ശർവരീ || 2.50.51 ||

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
അയോധ്യാകാണ്ഡേ പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥